

ЕТНІКА КАРПАТ (СТАТТІ ТА МАТЕРІАЛИ ЕТНОГРАФІЧНИХ ЕКСПЕДИЦІЙ)

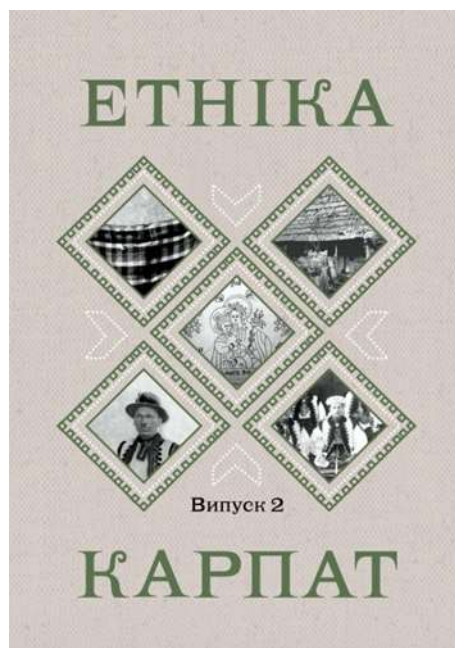
Етніка Карпат: Науковий щорічник / Шеф-редактор Роман Офіцинський; Ред. кол.: Васянович О.О. та ін.
Ужгород: Гражда, 2016. Вип. 1. 144 с.

Етніка Карпат: Наук. щорічник: ст. та матеріали етнографічних експедицій / упоряд.: В. В. Коцан, П. Ю. Леньо.
Ужгород: Видавництво Олександри Гаркуші, 2017. Вип. 2. 184 с.: іл.

Етніка Карпат: Наук. щорічник: ст. та матеріали етнографічних експедицій / упоряд.: В. В. Коцан, П. Ю. Леньо.
Ужгород: Видавництво Олександри Гаркуші, 2018. Вип. 3. 324 с.: іл.

«Етніка Карпат» – це науковий щорічник, який представляє результати етнологічних експедицій, котрі щоліта проходять на теренах Закарпаття. У цих експедиціях беруть участь студенти-історики з факультету історії та міжнародних відносин УжНУ, для яких вони є формою проходження обов'язкової етнографічної практики. Окрім них, активними учасниками експедиції є професійні етнологи-викладачі УжНУ та науковці з інших закладів України.

Ідея щорічника виникла у 2015 році після етнографічної практики, яку вперше від 1991 року провели у стаціонарному тритижневому форматі. Того року дослідили біля десятка населених пунктів Ужгородського та Перечинського районів (сіл Оріховиця, Яроч, Оноківці, Ворочово і т.д.). У своїх дослідницьких намірах студенти під керівництвом етнологів вчилися знаходити оповідачів та спілкуватися з ними, з метою збору потрібної інформації. У цих пошуках нас цікавили, як теми народознавчої тематики, що традиційно передаються у формі знань та традицій з діда-прадіда, так і особисті життєві історії людей, що пам'ятали міжвоєнний період, роки війни та радянізацію краю.

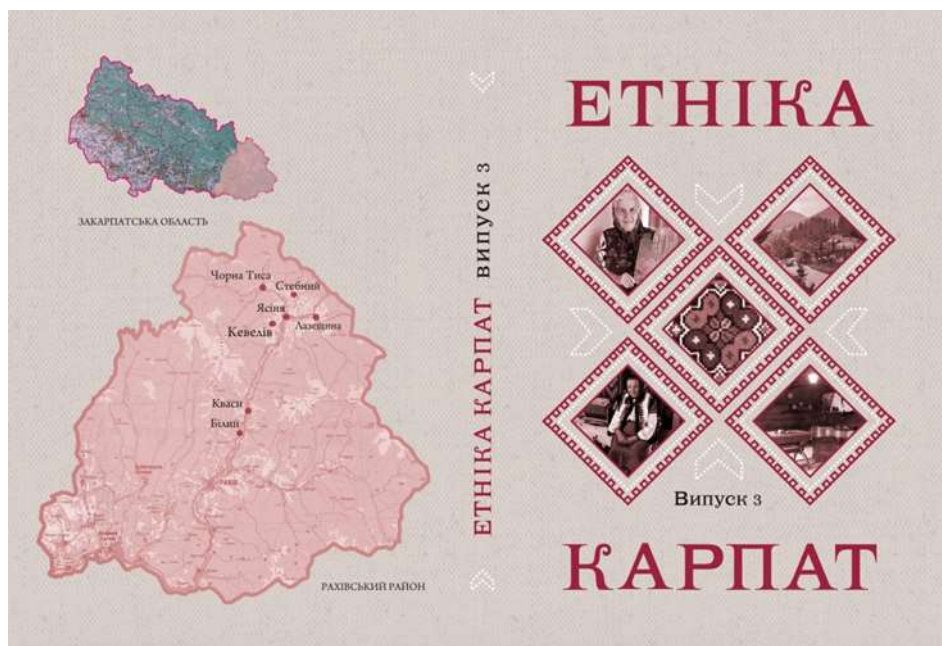

Як виявилось, зібраного матеріалу достатньо для наукових узагальнень і започаткування окремого друкованого видання. Ідею, а також його назву запропонував керівник практики антрополог Павло Леньо. Разом із етнографом Василем Коцаном була придумана концепція видання. За задумом авторів «Етніка Карпат» мала оприлюднювати результати щорічних експедицій у формі наукових статей учасників та вибраних студентських інтерв'ю. Ідея зустріла підтримку колег на факультеті і обидва вчені взялися реалізувати проект, у результаті якого в 2016 році побачило світ перше число наукового щорічника.

Мета цього видання – популяризація зібраної інформації, яка на переконання авторів та організаторів експедицій, не повинна залишатися на полицях архівних сховищ. Адже усно-історичні джерела нерідко суперечать канонічній версії офіційного історичного гранд-нарративу, а зібрані знання про традиційну матеріальну чи духовну культуру дозволяють відкривати та уточнювати невідані чи маловідомі раніше відомості. Крім того «Етніка Карпат» стала друкованим майданчиком, де студенти отримують можливість опублікувати результати досліджень своїх перших пошуків в етнографічному полі.

Структура щорічника не одразу була сталою й імовірно наступні видання теж будуть відрізнятися. Наразі ж, в узагальненому вигляді, кожне число «Етніки» складається з наступних частин. Спершу ідуть статті вступного узагальнюючого характеру. У них керівники експедиції окреслюють географічну локацію експедиції,

якій присвячений збірник, а також коротко зупиняються на її завданнях та результатах, описують матеріальні артефакти, які вдалося отримати для поповнення музейних збірок: Лабораторії етнології, фольклористики і краєзнавства УжНУ та обласного музею-скансену.

Наступний блок представляють статті науковців, які безпосередньо брали участь в експедиції, а також дослідників, які хоча не були присутні особисто, однак мають матеріали, що відносяться до того ж регіону, де вона відбувалася. Серед авторів, окрім вихідців із Закарпаття, учені із університетських та дослідницьких установ Києва, Харкова та Львова.

Окрема частина збірника присвячена вибраним бесідам студентів із нашими респондентами-оповідачами. Зазвичай кожен студент під час проходження етнографічної практики збирає кілька десятків інтерв'ю, як на основі роботи із запитальниками, так і в формі бесід без наперед визначеного плану. Саме вони стають джерелом наповнення структурної частини щорічника – «Інтерв'ю». У збірнику ці матеріали згруповано в три рубрики, які приблизно окреслюються наступними тематичними рамками: «матеріальна культура й обрядовість», «історико-суспільні процеси на Закарпатті», «народна демонологія».

У другому та третьому номерах «Етніки» з'явилися кілька нових рубрик. У першій «3 польових етнографічних матеріалів» представляють польові матеріали професійних етнографів. Друга «Життя експедиції» є своєрідним життєписом та нотатками про побут тритижневої етнографічної практики, які відображають хід експедиції та враження її учасників.

Загалом на даний момент вийшло три збірники, які представляють майже чотири десятки населених пунктів Рахівського, Ужгородського, Тячівського, Іршавського та Перечинського районів. У них опубліковано 20 статей науковців, 60 інтерв'ю, 6 статей про результати експедицій, 7 повідомлень про життя і побут етнографічної практики. Кожне число містить чимало ілюстративного та фото-матеріалу.

Наразі планується вихід наступного числа наукового щорічника, яке підсумує результати експедиції, що пройшла у Виноградівському районі. А підсумовуючи, варто сказати, що «Етніка Карпат» це видання, яке орієнтоване як на професіональних етнографів, краєзнавців та істориків, так і для всіх, хто зацікавлений у цікавих відомостях закарпатського краєзнавства.

Леньо П. Ю. (Ужгород)